

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพของสังคมปัจจุบันนี้มีการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก การจัดการศึกษาของประเทศจึงมีความมุ่งหวังที่จะให้เยาวชนได้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อเป็นทรัพยากรในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้การศึกษาถือได้ว่าเป็นกระบวนการ อย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เยาวชนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง คุณภาพทางการศึกษาจึงถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542: 5) หมวด 1 มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม หากพิจารณาตามตัวบทนี้ จะเห็นว่าเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในประเทศมี 6 ประการ คือ 1) มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ 2) มีสติปัญญา คิดได้ คิดเป็น ประยุกต์ได้ 3) มีความรู้ 4) มีคุณธรรมจริยธรรม 5) มีวัฒนธรรม และ 6) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

พฤติกรรมขยันหมั่นเพียรจัดเป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้เรียนที่พึงประสงค์ในด้านที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี นอกจากนี้ความขยันหมั่นเพียรยังเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะอย่างหนึ่งของผู้เรียนที่มีทักษะในการจัดการที่ดี กรมวิชาการ (2543: 33) กล่าวว่า “บุคคลที่จะสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษานั้น ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ความขยันหมั่นเพียร ซึ่งมีความหมายตรงกับคุณธรรมในอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่กระทำอยู่ มีความกระตือรือร้นที่จะประกอบงานนั้น 2) วิริยะ คือ ความพากเพียรบากบั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความล้มเหลว 3) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ ตั้งใจที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ และ 4) วิมังสา คือ การหมั่นตรึกตรองหาเหตุผลที่ประจักษ์ว่างานนั้นจะอย่างไร โดยวิธีใดจึงประสบผลสำเร็จตามความต้องการ คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้มีความสำคัญอย่างมากทางการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน” กรมวิชาการ (2543: 33) กล่าวว่า ถ้านักเรียนคนใดมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการเรียน มีความเอาใจใส่ตั้งใจเรียน นักเรียนคนนั้นก็ประสบความสำเร็จทางการศึกษาอย่างแน่นอน สุนทรียา ยอดไกรศรี (2541: 1) กล่าวว่า “โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นระดับที่พัฒนานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ

และมีความรู้พื้นฐานพอที่จะศึกษาต่อไปได้ เนื่องจาก นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวัยที่จะเริ่มเข้าสู่ วัยรุ่นซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิต หากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับตัวอย่าง หรือได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นย่อมได้รับพื้นฐานเพื่อการเริ่มต้น ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ”

การพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรแก่วัยรุ่นตอนต้น ให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรม ขยันหมั่นเพียรนั้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้อำนวยต่อการเรียนรู้ของ วัยรุ่นตอนต้น การฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งคณาจารย์และนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 และ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 24) ได้กล่าวถึง ชุดกิจกรรมแนะแนว ว่า “เป็นเครื่องมือทางการ แนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตาม เป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาจิตหรือพฤติกรรม ที่เฉพาะจงจมี การนำแนวคิด หลักการ ทฤษฎีทางจิตวิทยา ที่เกี่ยวข้องมาใช้สร้างกิจกรรม โดย กระบวนการกลุ่มซึ่งยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้จากการค้นพบ ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากกลุ่ม รวมทั้งสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ให้ เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้เป็นคนที่มีความคุณภาพของสังคม” ดังที่ ราตรี ประชุมพันธ์ (2551: 59) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดี ต่อการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการ เรียนสูงกว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2541: 8) กล่าวว่า “ความขยันหมั่นเพียรเป็นบ่อเกิดของความสำเร็จ ความมานะอดทนช่วยให้เราไม่ท้อถอย และ สามารถ ฝ่าฟันอุปสรรคที่ขวางกั้น ความขยันหมั่นเพียรมีประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ การงานทั้งหลายสำเร็จได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร”

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา พฤติกรรมขยันหมั่นเพียร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ จังหวัดสงขลา โดยมุ่งหวังจะนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรของ นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น เพื่อเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีคุณค่าของประเทศต่อไป

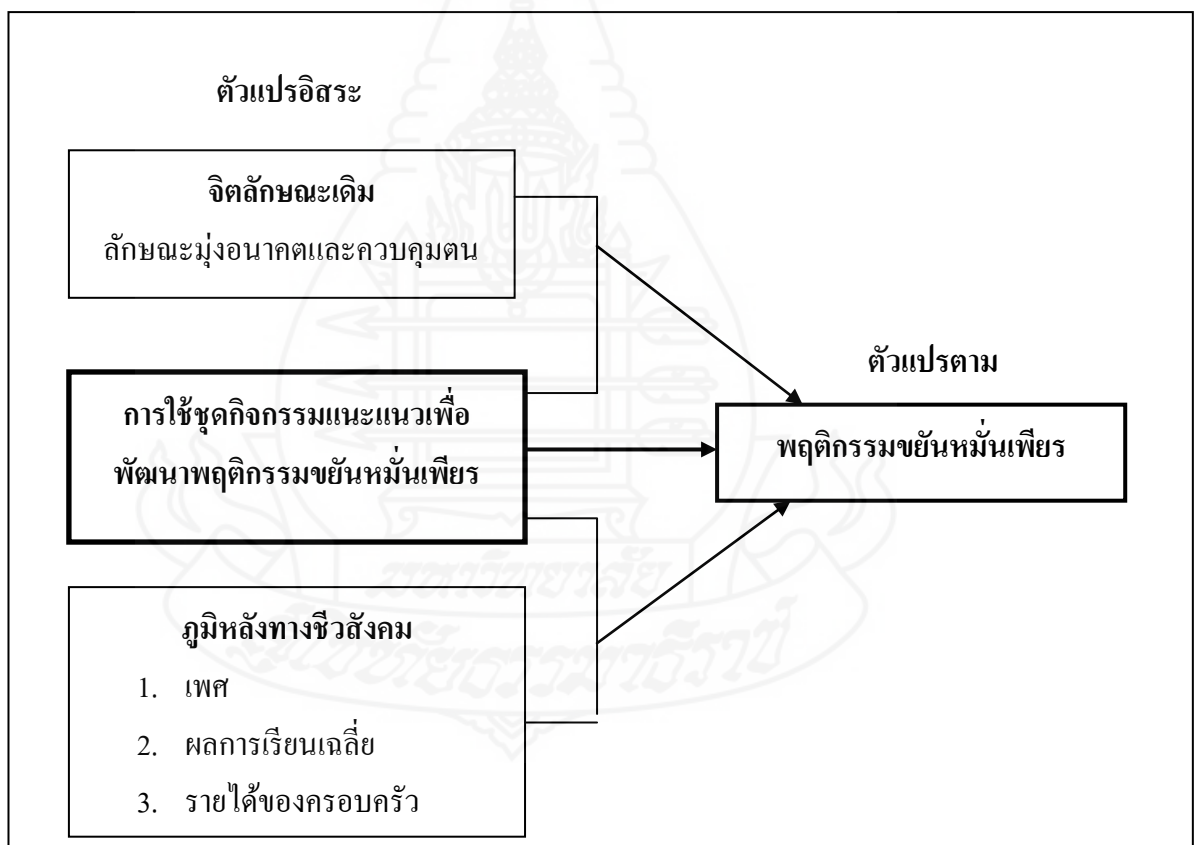
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่นต่างกัน

2.3 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวิตต่างกัน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรม ขยันหมั่นเพียร จะมีพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนว อื่นๆ

4.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร จะมีพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรเพิ่มขึ้น แตกต่างกัน

4.3 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน เมื่อได้ใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร จะมีพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร เพิ่มขึ้นแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5.2 ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียน จะนะชนูปถัมภ์ จังหวัดสงขลา จำนวน 189 คน

5.3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 60 คน

5.4 ตัวแปรในการวิจัย

5.3.1 *ตัวแปรอิสระ* คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม ขยันหมั่นเพียร

5.3.2 *ตัวแปรสมทบ* ได้แก่

- 1) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง
- 2) ภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของ ครอบครัว

5.3.3 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมขยันหมั่นเพียร

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 พฤติกรรมขยันหมั่นเพียร หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนและการทำงาน การใช้ความพยายามปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ในด้านการศึกษา ด้านส่วนตัว และด้านสังคม โดยการช่วยเหลืองานบ้าน งานโรงเรียน และงานชุมชน ให้สำเร็จตามเป้าหมายเสมอ โดยพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรครอบคลุม 3 ส่วนประกอบย่อย ดังนี้

6.1.1 พฤติกรรมขยันหมั่นเพียรด้านการศึกษา หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึง การเรียนหนังสือด้วยความตั้งใจ การมาเรียนสม่ำเสมอ การส่งงานเสร็จทันตามเวลา การทบทวนบทเรียนบ่อยครั้ง และการหมั่นศึกษาค้นคว้านอกเวลาเรียนเสมอ

6.1.2 พฤติกรรมขยันหมั่นเพียรด้านส่วนตัว หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึง การช่วยเหลืองานบ้านก่อนไปและหลังกลับจากโรงเรียน การช่วยเหลืองานผู้ปกครองในวันหยุดเสมอ

6.1.3 พฤติกรรมขยันหมั่นเพียรด้านสังคม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึง การเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในงานของโรงเรียนและชุมชน การทำงานของโรงเรียนและชุมชนอย่างเต็มความสามารถเสมอ

6.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมประกอบกันเป็นชุด ซึ่งสร้างขึ้นมาจากมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น

6.3 กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ หมายถึง กิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัว – สังคมที่ใช้กันโดยทั่วไปกับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร

6.4 ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความสามารถที่จะรอผลที่ยังไม่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ต้องพึ่งการควบคุมจากผู้อื่น

6.5 ภูมิหลังทางชีวสังคม ประกอบด้วย

6.5.1 เพศ หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกความเป็นเพศชายหรือเพศหญิง

6.5.2 ผลการเรียนรู้เฉลี่ย หมายถึง ระดับผลการเรียนซึ่งเป็นความสามารถทาง
สมองของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนในปีการศึกษา
2554

6.5.3 รายได้ของครอบครัว หมายถึง ปริมาณรายได้ทั้งหมดที่ครอบครัวได้รับใน
1 เดือน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยกำหนดให้ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท เป็นผู้มีรายได้
ต่ำ และครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท เป็นผู้มีรายได้สูง

6.6 นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์
จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2554

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้ข้อความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว
- 7.2 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร และแบบ
วัดพฤติกรรมขยันหมั่นเพียรที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้เหมาะสมสำหรับนักเรียน
วัยรุ่นตอนต้น
- 7.3 ได้แนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ด้านอื่นๆ สำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น